

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 18 januari 2022
Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

**12 2022_B&W_00039 Informatienota voor de gemeenteraad -
Decembercirculaire 2021 Gemeentefonds**

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl, Wethouder; mevrouw J.C. de Groot, Secretaris

Zijn eveneens aanwezig:

mevrouw Tiny Bijl, locoburgemeester

Verontschuldigd:

de heer J.H. Bats, Burgemeester

Samenvatting

De gemeente is voor haar inkomsten voor een groot gedeelte afhankelijk van de rijksoverheid. In het jaar 2021 ontvangen wij ongeveer € 82,5 miljoen via de Algemene uitkering (A.U.) uit het gemeentefonds. Vanaf het jaar 2023 stijgt dit bedrag gemiddeld tot circa € 84 miljoen. Het jaar 2022 is een bijzonder jaar door allerlei maatregelen van het rijk, zoals bijvoorbeeld de eenmalige compensatie voor de jeugdzorg (€ 3,4 miljoen). Wij ontvangen dan in totaal een bedrag van € 87,6 miljoen.

Het rijk laat jaarlijks een aantal keren weten hoeveel geld de gemeente aan A.U. kan verwachten. Stijging of daling van dit bedrag wordt voor een belangrijk deel bepaald door de koppeling aan de hoogte van de rijksuitgaven. De decembercirculaire 2021 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een hoger budget ten opzichte van de septembercirculaire 2021. Dit heeft positieve gevolgen voor het saldo van onze begroting (en jaarrekening 2021). De gemeente heeft meer geld te besteden. Hoeveel dat is kunt u aflezen in onderstaande twee tabellen.

Tabel 1 Effect van de A.U. op het meerjarig saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025
Mutatie A.U. december 2021	+ 204	+ 1.099	+ 384	+ 376	+ 380
Coronasteunpakket*	- 164	- 289	-	-	-
Taakmutaties	- 28	- 688	- 384	- 376	- 380
<i>Effect A.U. op het saldo van de begroting</i>	+ 12	+ 122	0	0	0

* Het coronasteunpakket bedraagt € 176.000 (tabel 5), maar een bedrag van € 12.000 (inkomstenderving 2020) gaat naar het saldo van de begroting.

Tabel 2 Ontwikkeling saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting	+ 1.495	+ 2.253	+ 1.592	+ 1.309	+ 1.310
Septembercirculaire 2021	+ 53	+ 1.732	+ 874	+ 593	+ 667
Decembercirculaire 2021	+ 12	+ 122	-	-	-
Nieuw saldo	+ 1.560	+ 4.107	+ 2.466	+ 1.902	+ 1.977

+ = voordeel

De financiële gevolgen van de decembercirculaire 2021 worden verwerkt in de Jaarrekening 2021 en in de Perspectiefnota van het jaar 2022.

Informatienota

Inleiding

Het rijk informeert de gemeenten o.a. in de decembercirculaire over de gemeentefondsuitkeringen. De ontwikkeling hiervan wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de A.U. (samen de trap op en samen de trap af). De uitkomst van de decembercirculaire is voor onze gemeente positief.

Kernboodschap

In onderstaande tabel kunt u zien met welk bedrag de A.U. toeneemt. Door de toename van de A.U. wordt ook het saldo van de begroting gunstig beïnvloed.

Tabel 3 Toename Algemene uitkering (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025
Toename A.U.	+ 204	+ 1.099	+ 384	+ 376	+ 380

Kanttekeningen:

Voor het extra budget wat wij ontvangen moeten ook een aantal (nieuwe) taken worden verricht. Hoewel het geld uit de A.U. vrij te besteden is, kiezen wij er voor om dit budget ook voor deze taken in te zetten. Dit betekent wel dat de totale toename van de A.U. niet kan worden ingezet voor (verbetering van) het begrotingssaldo.

Hieronder kunt u lezen om welke bedragen en taken het gaat. Ook kunt u zien of een bedrag wordt toegevoegd aan een bestaand budget of dat het bedrag op een stelpost wordt gezet. Indien het bedrag op een stelpost is gezet kan dit budget alleen worden uitgegeven na goedkeuring van een bestedingsplan door ons college.

Tabel 4 Taakmutaties (bedragen x € 1.000)

Nummer	Doel	Naar	2021	2022	2023	2024	2025
1	Jeugdhulp	budget	-	+ 48	-	-	-
2	Salarislasten zorgdomein Jeugd	budget	-	+ 102	+ 99	+ 98	+ 98
3	Salarislasten zorgdomein Wmo	budget	-	+ 118	+ 117	+ 117	+ 119
4	Versterking dienstverlening						
4a	Robuust rechtsbeschermingssysteem	stelpost	-	+ 100	+ 55	+ 55	+ 56
4b	Versterking wijkteams	stelpost	-	+ 183	+ 92	+ 92	+ 93
4c	Impuls integraal werken	stelpost	-	+ 83	+ 7	-	-
4d	Systeem leren	stelpost	-	+ 27	+ 14	+ 14	+ 14
5	Kwaliteitsborging bouw- en	stelpost	-	+ 27	-	-	-

	woningtoezicht						
6	Inburgering	stelpost	+ 28	-	-	-	-
		Totaal	+ 28	+ 688	+ 384	+ 376	+ 380

Toelichting taken:

1. Jeugdhulp

In mei 2019 hebben de VNG en het rijk afspraken gemaakt over de inrichting van een subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg met een looptijd tot eind december 2021. Hiertoe is destijds € 20 miljoen aan tijdelijke extra middelen Jeugdhulp voor gemeenten apart gehouden op de begroting van het ministerie van VWS. Via de subsidieregeling kunnen aanbieders van cruciale jeugdhulp tijdelijke liquiditeitssteun ontvangen indien dit noodzakelijk is om de continuïteit van zorg te garanderen. Er is afgesproken dat de middelen na afloop van de subsidieregeling weer worden toegevoegd aan het gemeentefonds. Momenteel is er nog € 18,9 miljoen beschikbaar in de subsidieregeling continuïteit cruciale jeugdzorg. Dit bedrag is weer toegevoegd aan het gemeentefonds.

2 en 3. Salarislasten zorgdomein Jeugd en Wmo

De Tweede Kamer heeft op 16 september 2021 een motie aangenomen over het vrijmaken van extra financiële middelen voor zorgsalarissen. Bij brief van 23 september jl. heeft het kabinet aangegeven de zorgsalarissen extra te verhogen. Het kabinet stelt daarom vanaf 2022 structureel budget beschikbaar aan gemeenten, zodat zij de financiële middelen hebben om de stijging van de zorgsalarissen in het sociaal domein mogelijk te kunnen maken.

4. Versterking dienstverlening

In de reactie van het kabinet van 15 januari 2021 op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) is toegelicht dat naast de hersteloperatie voor getroffen ouders en kinderen, ook maatregelen nodig zijn die structureel tot brede verbeteringen in beleid en uitvoering moeten leiden. Onderdeel hiervan is het versterken van de dienstverlening bij alle onderdelen van de overheid, waaronder de gemeenten. Het kabinet heeft besloten voor het versterken van de dienstverlening bij gemeenten en het extra ondersteunen van mensen in kwetsbare posities voor de periode tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar te stellen. Het rijk kan zich voorstellen dat de transitie niet in deze periode kan worden voltooid en zal daarom vroegtijdig met de VNG het gesprek aangaan over de periode na 2027.

Om de dienstverlening bij gemeenten te versterken en mensen in kwetsbare posities extra te ondersteunen heeft de VNG een visiedocument opgesteld met daarin activiteiten die met name inzetten op het vergroten van de menselijke maat in de dienstverlening, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, zodat waar nodig structurele verbeteringen op zowel rijksniveau als gemeentelijk niveau worden doorgevoerd. Hieronder worden de diverse lijnen nader toegelicht.

4a. Robuust rechtsbeschermingssysteem

Het is belangrijk dat mensen dichtbij ondersteuning hebben om de weg te vinden en hun recht te kunnen halen, bijvoorbeeld wanneer ze verdwalen tussen uitvoeringsinstanties. Er is bij het ministerie van Justitie en Veiligheid een programma rechtsbijstand waarin met partners wordt gewerkt aan een stelselvernieuwing. Mede in opvolging van de POK wordt gewerkt aan een robuust rechtsbeschermingsstelsel dicht bij de burger. Gemeenten zijn daarin belangrijke partners. De resultaten van de aanpak door gemeenten zijn:

1. Toegang versnellen: inwoners hebben sneller en makkelijker toegang tot voorzieningen en rechtsbescherming en verdwalen niet langer tussen uitvoeringsinstanties.
2. Betere gemeentelijke juridische dienstverlening: voor inwoners is voldoende juridische ondersteuning beschikbaar, zowel in de vorm van eerstelijns juridische ondersteuning als in de versterking van de gemeentelijke ombudsfunctie.
3. Pilots robuuste rechtsbescherming: kennis over effectieve rechtsbescherming wordt door gemeenten hergebruikt. Gemeenten hoeven niet elk het wiel zelf uit te vinden. In pilots zijn

effectieve (nieuwe) werkwijzen voor rechtsbescherming ontwikkeld, gemeenten zijn ondersteund in het in gebruik nemen van die werkwijzen en gemeenten leren van elkaar. Om gemeenten in staat te stellen om, langs bovenstaande lijnen samen met juridische partners, meer robuuste rechtsbescherming voor hun inwoners te organiseren, stelt het kabinet voor 2022 een bedrag van € 46 miljoen beschikbaar en voor 2023 tot en met 2027 een bedrag van € 25 miljoen per jaar beschikbaar.

4b. Versterking wijkteams

Voor de versterking en ondersteuning van wijkteams heeft het kabinet budget beschikbaar gesteld ter compensatie van de extra uitgaven die gemaakt worden om de toegang van cliënten tot de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning in de komende jaren stap voor stap structureel te verbeteren. Dit betekent dat voor de sociale wijkteams extra uitvoeringscapaciteit beschikbaar komt, om de coördinatie tussen de verschillende soorten van hulpverlening in het sociaal domein te verbeteren.

4c. Impuls integraal werken

Als onderdeel van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening stelt het kabinet € 42 miljoen in 2022 en € 3 miljoen in 2023 beschikbaar, waarmee gemeenten een impuls kunnen geven aan het ontwikkelen van een integrale dienstverlening. Voor de aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein krijgen gemeenten incidenteel deze extra middelen om methoden voor integraal werken te ontwikkelen en geleerde lessen beter met elkaar te delen.

4d. Systeem leren

Om de dienstverlening in gemeenten daadwerkelijk en structureel te kunnen verbeteren is het van belang dat de dienstverlening plaatsvindt in een 'lerende uitvoeringspraktijk'. Binnen de gemeentelijke uitvoering moet er ruimte zijn om te reflecteren op het eigen handelen in de dienstverlening aan inwoners. Gemeenten moeten kunnen leren van de fouten en knelpunten in hun uitvoeringspraktijk en kunnen leren van elkaar, zodat de gemeentelijke dienstverlening aan inwoners in kwetsbare posities continu kan worden verbeterd. Het uiteindelijke doel daarbij is de kwaliteit van de dienstverlening aan de meest kwetsbare burgers te verhogen en zo in de gemeente een betere en veiligere leefomgeving te laten ontstaan.

De projectmatige capaciteit om de 'lerende uitvoeringspraktijk' in de gemeente vorm te geven, is nog niet in alle gemeenten beschikbaar. Het is wenselijk dat er in alle gemeenten ruimte is om het systeemleren in te richten. Deze capaciteit kan worden aangewend om aan te sluiten bij het kennis- en leernetwerk van het programma Leefbaarheid en Veiligheid en de lessen uit dat programma te vertalen naar de eigen gemeente.

5. Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht

Op 1 juli 2022 treedt naar verwachting de nieuwe Wet kwaliteitsborging (Wkb) voor het bouwen in werking. De wet gaat gefaseerd in. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere projecten. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Onder de Wkb zullen kwaliteitsborgers zorgdragen voor het voldoen aan de bouwtechnische regels. Deze taken vervallen hiermee bij gemeenten die overigens wel het bevoegd gezag blijven houden. Tegelijkertijd wijzigen bepaalde taken en krijgen gemeenten er extra taken bij, zoals registratie en beoordeling van de Wkb-meldingen. Hieronder vallen onder andere bouwmeldingen en gereed meldingen en informatieverstrekking van de start en einde van bouwwerkzaamheden. Voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb ontvangen gemeenten in 2021 een bijdrage van € 10 miljoen.

6. Inburgering

Aan de A.U. wordt voor 2021 € 6 miljoen toegevoegd voor de kosten die gemeenten maken voor informatievoorziening in voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstelsel. In het bestuurlijk overleg

van oktober 2021 zijn tussen het ministerie van SZW en de VNG afspraken bekrachtigd over de incidentele vergoeding die gemeenten ontvangen voor de kosten die zij maken voor de ICT-voorzieningen die gereed moeten zijn op 1 januari 2022. De middelen worden beschikbaar gesteld voor het inrichten van hun eigen ICT-landschap en de bijbehorende werkzaamheden zoals het opleiden van medewerkers, het aanpassen van werkprocessen en de noodzakelijke aanpassing of aanschaf van een softwaresysteem.

Daarnaast zijn in het bestuurlijk overleg van april 2020 zijn tussen het ministerie van SZW en de VNG afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde lening inburgeringsplichtig (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten zullen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Gemeenten gaan zelf over de wijze van invulling van de begeleiding. Via het gemeentefonds worden middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor begeleiding en het in een beperkt aantal gevallen financieel ondersteunen van ELIPs bij het betalen van extra cursussen of examengelden.

Consequenties voor de gemeente

De decembercirculaire 2021 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een hoger budget te zien ten opzichte van de septembercirculaire 2021. Dit heeft een (gering) positief gevolg voor het saldo van onze begroting. De gemeente heeft meer geld te besteden. Hoeveel dat is kunt u aflezen in onderstaande twee tabellen.

Effect van de A.U. op het meerjarig saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025
Mutatie A.U. december 2021	+ 204	+ 1.099	+ 384	+ 376	+ 380
Coronasteunpakket*	- 164	- 289	-	-	-
Taakmutaties	- 28	- 688	- 384	- 376	- 380
<i>Effect A.U. op het saldo van de begroting</i>	+ 12	+ 122	0	0	0

* Het coronasteunpakket bedraagt € 176.000 (zie tabel 5), maar het bedrag voor inkomstenderving 2020 ter hoogte van € 12.000 gaat naar het saldo van de begroting.

Ontwikkeling saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo begroting	+ 1.495	+ 2.253	+ 1.592	+ 1.309	+ 1.310
Septembecirculaire 2021	+ 53	+ 1.732	+ 874	+ 593	+ 667
Decembecirculaire 2021	+ 12	+ 122	-	-	-
Nieuw saldo	+ 1.560	+ 4.107	+ 2.466	+ 1.902	+ 1.977

+ = voordeel

De financiële gevolgen van de decembercirculaire 2021 worden verwerkt in de Jaarrekening 2021 en in de Perspectiefnota van het jaar 2022.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Niet van toepassing.

Corona

Om te voorkomen dat gemeenten door de coronacrisis in de financiële problemen komen, heeft het kabinet wederom tot een coronasteunpakket besloten. Met deze nota informeren wij u ook over de nieuw genomen maatregelen.

Tabel 5 Coronasteunpakket (bedragen x € 1.000)

Nummer	Doel	Naar	2021	2022
1	Meerkosten Jeugd	budget	-	+ 67
2	Meerkosten Wmo	budget	-	+ 62
3	Cultuur	stelpost	-	+ 97
4	Inkomstenderving 2020	saldo begroting*	+ 12	-
5	Gemeenteraadsverkiezingen	budget	-	+ 63
6	Participatie Wsw	stelpost	+ 164	-
		Totaal	+ 176	+ 289

Toelichting budgetten:

1 en 2. Meerkosten Jeugd en Wmo

De VNG en het rijk hebben afgesproken dat meerkosten binnen het sociaal domein (Jeugdwet en Wmo) als gevolg van de coronapandemie in 2021 door het rijk worden gecompenseerd.

In opdracht van de ministeries van VWS, FIN, BZK en de VNG is een onderzoek naar de omvang van de totale meerkosten in het sociaal domein uitgevoerd. Op basis van dit onderzoek is de totale hoogte van de compensatie met betrekking tot de Jeugdwet en Wmo 2015 in het bestuurlijk overleg tussen VWS en VNG van 7 oktober jl. gezamenlijk vastgesteld. Deze compensatie betreft een afrondende afspraak voor meerkosten over 2021.

3. Cultuur

Voor de lokale cultuur heeft het kabinet voor Steenwijkerland € 97.000 beschikbaar gesteld ter compensatie van de extra uitgaven in de tweede helft van het jaar 2021 als gevolg van de coronacrisis. Het bedrag wordt toegevoegd aan de al bestaande stelpost. Het is nog niet bekend hoe dit bedrag wordt besteed.

4. Inkomstenderving 2020

Afgesproken is dat gemeenten reële compensatie ontvangen voor de derving van inkomsten door covid-19 in 2020. De compensatie betreft de volgende posten: toeristenbelasting, parkeerbelasting, terrasprecario- en reclamebelasting, marktgelden, evenementenleges, havengelden en kwijtschelding / oninbaar verklaren lokale heffingen als gevolg van corona. De compensatie vindt plaats op basis van het verschil tussen begrote en gerealiseerde inkomsten, waarbij eventuele meevallers ten opzichte van de begroting worden gesaldeerd met de tegenvallers. Vooruitlopend op deze afrekening hebben wij al een voorschot gekregen. Nu ontvangen wij nog een bedrag van € 12.000. Gemeenten zullen ook over het jaar 2021 compensatie van de inkomstenderving ontvangen. Volgend jaar horen wij hier meer over.

5. Gemeenteraadsverkiezingen

Het kabinet stelt € 30,38 miljoen voor 2022 beschikbaar om gemeenten te compenseren voor de extra kosten die zij moeten maken bij het organiseren van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 gezien de huidige situatie. De extra kosten hangen onder meer samen met het huren van locaties en het inhuren van stembureauleden voor het vervroegd stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de reguliere dag van stemming, met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, en met het mogelijk moeten huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten. Het gaat voor onze gemeente om een bedrag van € 63.000.

6. Participatie Wsw

Eerder heeft het kabinet de gemeenten, voor de periode van 1 maart tot 31 december 2020, € 140 miljoen verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. Het kabinet stelt voor hetzelfde doel aanvullend € 45 miljoen beschikbaar voor de periode van 1 januari 2021 tot 1 oktober 2021. Voor de gemeente Steenwijkerland betekent dit een bedrag van € 164.000. Dit bedrag wordt op een stelpost gezet en worden betrokken bij de uitkomsten van de jaarrekening 2021 van de Noordwestgroep.

Besluit

De informatienota decembercirculaire 2021 Gemeentefonds vast te stellen.